

Genesis
Exodus
Leviticus
Numeri
Deuteronomium
Jozua

ISBN: 9789464654134

© Ap Verwajen, oktober 2022

Uitgever: Stichting Handelingen Breda

E-mail: ap.verwayen@gmail.com

Genesis
Exodus
Leviticus
Numeri
Deuteronomium
Jozua

vereenvoudigd en met commentaar

Ap Verwajen

Opgedragen aan onze kleinkinderen

De Bijbelpassages in dit boek zijn grotendeels afkomstig uit de HSV.

Inhoudsopgave

1.	Genesis, hoofdstuk 1 – 5	7
2.	Genesis, hoofdstuk 6 – 50	36
3.	Exodus, hoofdstuk 1 – 40	88
4.	Leviticus, hoofdstuk 1 – 27	109
5.	Numeri, hoofdstuk 1 – 36	120
6.	Deuteronomium, hoofdstuk 1 – 34	141
7.	Jozua, hoofdstuk 1 – 24	162

Van schepping tot zondvloed

De eerste zes hoofdstukken van Genesis

De eerste vijf Bijbelboeken, in het Jodendom de Thora genoemd, worden algemeen toegeschreven aan Mozes. Als hij de auteur daarvan is, kan hij dat niet alleen zijn geweest. Hij beschrijft bijvoorbeeld zijn eigen dood en begrafenis. En de gebeurtenissen in Genesis moeten zijn opgetekend op basis van overlevering of openbaring. Men gaat er van uit dat er gebruik is gemaakt van verschillende bestaande bronnen.

Mozes zelf is vanaf het boek Exodus tot en met Deuteronomium een van de hoofdpersonen, en hij wordt objectief, en steeds in de derde persoonsvorm beschreven. Dat zou erop kunnen duiden dat de boeken door een of meer derden, wellicht in opdracht van Mozes, zijn geschreven.

Genesis (Ontstaan)

Gen 1:1 In het begin schiep God de hemel en de aarde. Deze vertaling van het eerste vers van de Bijbel komt het meeste voor. Maar eigenlijk staat er niet hemel maar hemelen.

Met hemel kan bedoeld worden: het universum. Een andere betekenis van het woord hemel is uitspansel, of sterrenhemel, waarin God de zon de maan en de sterren plaatste. En weer een andere betekenis van hemel is de woonplaats van God.

Het ligt mijns inziens voor de hand dat met hemel in Gen 1:1 het universum bedoeld wordt. Uitspansel is slechts een aanblik van wat boven ons is. En er kan ook niet de 'plaats' waar God woont worden bedoeld.¹ Want de 'plaats' waar God woont zal 'altijd' – welk woord in dit geval niet letterlijk met tijd te maken heeft – bestaan hebben, omdat God van alle tijden is. Ook het

¹ *Andrew Murray meent dat de hemel hier de plaats is waar God woont, zijn troon en woning ('Het Allerheiligste of Ziende op Jezus', hoofdstuk 4). Hij onderscheidt de eerste hemel, het uitspansel, de tweede hemel, het universum, en de derde hemel, waar God woont. Paulus schrijft dat hij is opgenomen in de derde hemel, de woning van God. Dat komt met elkaar overeen. Maar in Gen. 1:1 kan redelijkernijns met hemel niet de plaats waar God woont worden bedoeld omdat zijn troon en woning van eeuwigheid zijn, en niet zijn geschapen.*

woord ‘plaats’ is hier niet van toepassing, omdat God boven de dimensies staat. God is van alle tijden en van alle dimensies.

Het Hebreeuwse woord voor ‘God’ is hier *Elohim*. Elohim is de meervoudsvorm van *El*, dat God betekent. Het Hebreeuwse werkwoord scheppen dat volgt wordt echter in de enkelvoudsvorm gebruikt. Dat bevestigt de christelijke leer van de Drie-eenheid, God is enkelvoud én meervoud.²

De meervoudsvorm van de Godheid wordt ook gebruikt in Genesis 1:26, waar God spreekt: ‘Laten wij mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis.’

Een vraag die gesteld kan worden is wat God deed ‘voordat’ Hij hemel en aarde schiep. Augustinus zegt: ‘Ik antwoord hem, die vraagt: wat deed God, voordat Hij de hemel en de aarde schiep, ik antwoord hem niet: Hij bereidde de hel toe voor lieden die naar verborgen dingen speuren. (...) Dan zeg ik stoutweg: voordat God de hemel en de aarde schiep deed Hij niets’ (Belijdenissen XI, XII, 14). Hij vervolgt aldus: ‘Nooit was er een tijd waarop God niets gemaakt heeft, omdat U de tijd zelf gemaakt had’ (XI, XV, 17). ‘Er was geen ‘toen’, toen er geen tijd was’ (XI XIII 15).

Waar heeft God de schepping van gemaakt? Volgens de algemeen aanvaarde christelijke opvatting heeft God alles gemaakt *ex nihilo*, uit het niets. Hoe moeten we dit begrijpen? We weten het niet. Misschien was de ‘grondstof’ van het universum zoiets als energie.

Gen 1:2 De aarde was woest en ledig (Gen 1:2). Er bestaat een opvatting dat de aarde oorspronkelijk niet woest en ledig

² *Matthew Henry schrijft in Verklaring van het Oude en Nieuwe testament: ‘Deze meervoudige benaming van God in het Hebreeuws, die van Hem spreekt als van velen, hoewel Hij één is, en die ons geloof in de leer van de Drie-eenheid bevestigt, wordt, hoewel slechts duister in het Oude Testament aangeduid, helder geopenbaard in het Nieuwe.*

was, maar zo geworden is, doordat satan en zijn volgelingen, die in opstand kwamen tegen God, door hem uit de hemel werden gezet en op de aarde werden geworpen. God schiept immers geen woestenij, is het argument. In Jesaja 45:18 lezen wij: ‘...niet als chaos schiep Hij de aarde, maar om te bewonen heeft Hij haar gevormd.’ (NBV) De gevallen engelen zouden verantwoordelijk zijn voor de chaos en de duisternis.

Wat hiervan ook zij, God brengt eerst licht (1:3) en vervolgens orde op aarde. God zei eenvoudig: Laat er licht zijn. En er was licht. En God zag dat het licht goed was.

Het was avond geweest en morgen, de eerste dag. Volgens de scheppingsorde begint de dag dus niet als bij ons om middernacht, maar ‘s avonds, bij zonsondergang, zoals het Jodendom dit heeft altijd vastgehouden.

In Gen 1:6-8 lezen we dat God een gewelf schiep, dat scheiding maakte tussen water onder en boven het gewelf, welk gewelf hij hemel noemde. Enkele malen staat er het woord hemelgewelf. Hemel moet hier een blik op het universum zijn geweest. Het uitspansel zelf is geen fysieke realiteit; zoals gezegd is het slechts een beeld van de sterrenhemel, zoals wij dat vanaf de aarde waarnemen.

God plaatst de grote lichten, zon en maan, aan het hemelgewelf (1:16-17). En Hij laat de vogels vliegen langs het hemelgewelf (1:20).

God maakt scheiding tussen het water dat onder het gewelf is en dat boven het gewelf is. Men dacht dat boven het gewelf zich een reservoir bevond dat water bevatte. Daar waren in die opvatting ook sluizen die konden worden geopend, hetgeen gebeurd zou zijn bij de Zondvloed.

In Gen 1:9 laat God het water samenvloeien op één plaats en het droge zichtbaar worden. Het kan zijn dat met het droge één groot continent wordt bedoeld, dat later is uiteengedreven in verschillende aardschollen, de huidige continenten, waarvoor ook geologische aanwijzingen bestaan.

Het scheppingsproces wordt beschreven in scheppingsdagen.

Volgens gangbare wetenschappelijke theorieën op grond van waarnemingen die gebaseerd zijn op de uitdijning van het heelal, zou het heelal 14 miljard jaar oud zijn. En de ontwikkeling van het plantaardig, dierlijk en menselijk leven zou vele miljoenen jaren in beslag hebben genomen. We hoeven deze theorieën niet tegen te spreken, behoudens dat volgens de algemeen bestaande christelijke opvatting de mens geen product is van evolutie, maar dat hij als zodanig is geschapen, en wel, blijkens de Bijbelse geslachtsregisters, ongeveer 6000 jaar geleden.

Op de vierde dag creëerde God de cycli van dagen en jaren. Hij schiep dus de tijdsindeling. De tijd zelf moet Hij al eerder ingesteld hebben: op de eerste scheppingsdag.

Hij schiept vervolgens eerst de ‘wemelende’ levende wezens in het water, daarna de gevleugelde vogels in de lucht. Vervolgens de kruipende levende wezens op de aarde, de wilde dieren en het vee. Tenslotte schiep Hij de mens.

Volgens de evolutieleer zou het dierlijke leven in zee begonnen zijn en zich via de landdieren hebben ontwikkeld tot de mens. Het is goed denkbaar dat God zich voor de ontwikkeling van de planten- en dierenwereld mede heeft bediend van evolutionaire processen, waar hier en daar ook aanwijzingen voor bestaan. Maar er zij op gewezen dat van een evolutie als uitsluitende verklaring voor de ontwikkeling van de totale planten- en dierenwereld geen sprake kan zijn, omdat essentiële schakels ontbreken.

De gewassen, de bomen en de dieren worden door God geschapen ‘naar hun soort’. Zij hebben elk een eigen aard. Maar God schiep de mens naar zijn – Gods – eigen beeld en gelijkenis, mannelijk en vrouwelijk schiep Hij hen. (Gen 1:27) De mens, zowel mannelijk als vrouwelijk, heeft dus, in tegenstelling tot het dierenrijk, geen *eigen* aard, maar is afgeleid *van Gods aard*. Hij wordt in onze taal wel zoogdier genoemd, maar hij is geen dier; hij heeft een andere aard dan een dier. Hij heeft net als God een ziel en een geest en beschikt over een reflexief denkvermogen. Hij is de kroon op de schepping. Het was namelijk

God de Schepper om de mens te doen. Na iedere scheppingsdag staat er geschreven: En God zag dat het goed was, maar als het de zesde dag is geweest, en de schepping is voltooid, inclusief de mens, staat er: En God zag al wat Hij gemaakt had en zie, het was *zeer goed* (1:31). Zonder de mens zou de schepping onvoltooid zijn geweest.

Dat God de mens naar zijn beeld en gelijkenis, mannelijk én vrouwelijk geschapen heeft, betekent dat God, die noch uitgesproken man noch vrouw is, trekken heeft die wij als mannelijk en vrouwelijk zouden omschrijven. En omgekeerd: man en vrouw representeren samen God, en ieder van de twee doet dat op eigen wijze. Henry Nouwen laat zien in zijn boek *De terugkeer van de verloren zoon*, dat Rembrandt de vader, beeld van God, heeft afgebeeld met een mannelijke en een vrouwelijke hand. De ene, sterke hand omvat de schouder van de zoon en grijpt die krachtig aan, als om correctie, richting, bemoediging te geven, terwijl de andere koesterend, liefdevol, vertroostend op de rug rust. Er zijn twee kanten aan God: rechtvaardig maar liefdevol, streng maar genadig. Tucht en liefde gaan samen. ‘Zijn stok en zijn staf vertroosten mij,’ zegt Psalm 23, discipline en bescherming. We zien die eigenschappen ook terug in Jezus. Hij, die de afschaduwing van het wezen van God wordt genoemd, wordt zowel de Leeuw als het Lam genoemd.

De wijze waarop God nadat Hij de mens Adam had geschapen uit hem de vrouw creëert vinden we in Genesis 2:21-22, waarover later.

In Gen 1:28 staat dat God de eerste mensen zegent en hen de opdracht geeft vruchtbaar te zijn, talrijk te worden, de aarde te vervullen en haar te onderwerpen, en te heersen over de vissen, de vogels en al de dieren die over de aarde kruipen. Uit de hele Bijbel blijkt dat de mens de opdracht heeft niet alleen fysiek, maar ook in geestelijke zin vruchtbaar te zijn.

God zegent hen, als mensen zonder meer én als paar, dat wil zeggen dat Hij hun verbintenis bevestigt. Je kunt zeggen dat dit

de eerste huwelijksinzegening is.

Daaraan is de opdracht tot vruchtbaarheid verbonden. Dat deze vruchtbaarheid meer dan strikt biologisch is blijkt ook hier: meteen draagt God hen op zorg te dragen voor de aarde.

Augustinus wijst erop dat de opdracht tot *beersen* zich beperkt tot de stoffelijke wereld en niet tot de medemensen (Belijdenissen XIII, XXVI, 33-34). Van *beersen over elkaar* is in Gods plan geen sprake; dat verschijnsel, dat helaas de hele geschiedenis van de mensheid kenmerkt is een noodlottig gevolg van de zondeval.

Tot voedsel voor de mens zouden oorspronkelijk alle zaden en boomvruchten dienen; de dieren op aarde en de vogels in de lucht kregen al het groene gewas tot voedsel.

Zoals gezegd, toen de schepping voltooid was, met inbegrip van de mens, zag God, dat het zeer goed was. De schepping was volmaakt.

Genesis 2:1-3

God schiep de hemel en aarde en ‘heel hun legermacht (HSV)’ of ‘heer’ (NBG) in zes dagen en daarna rustte hij op de zevende dag. Legermacht of heer staat hier voor al het geschapene, van alle hemellichamen in het heelal tot al de onderdelen van de aarde, dus de macro- en de microkosmos, van de sterrenstelsels tot de Nano deeltjes.

Letterlijk zouden er dus totaal zeven scheppingsdagen geweest zijn, maar evengoed kan dit beeldspraak zijn geweest en kan elke dag gestaan hebben voor een veel langere periode. Er staat geschreven dat bij God één dag gelijk is aan duizend jaar en duizend jaar als één dag (2 Petrus 3:8). God staat boven de tijd. Of het heelal 14 miljard jaar oud is, zoals hierboven overwogen, kan in het midden gelaten worden. Onmogelijk is het niet, ofschoon de uitkomsten van onderzoek van de kwantumfysica, astronomie en andere betrokken wetenschappen nogal eens aan herziening onderhevig zijn.

God *zeggende* de zevende dag en *heiligde* die.

Het beginsel van een dag in de week als rustdag heeft de mensheid tot voorbeeld gestrekt. Het is zelfs een opdracht aan ons, die we terugvinden in de Tien Geboden. Het principe van rust na werken dat de Schepper in acht neemt en opdraagt kan ook vertroostend zijn bij het ouder worden, als je buiten het arbeidsproces komt te staan: je hoeft je niet afgedankt te voelen, maar een mens mag na een werkzaam leven rusten van zijn werken en van zijn oude dag genieten.

Gen 2:4-25

Een gangbare opvatting is dat er oorspronkelijk twee onafhankelijke scheppingsverhalen waren, dat van Gen 1:1 tot 2:3, en dat van Gen 2:4 tot 2:25. In Gen 2:4 lijkt een nieuw scheppingsverhaal te beginnen.

Gen 2:5. Er was oorspronkelijk geen regen; de aardbodem werd bevochtigd door een damp, een dauw.

God schiep de eerste mens uit stof van de aardbodem. Nam God klei of zoiets om de mens te boetseren? Of wordt hier slechts bedoeld dat de mens uit dezelfde grondstoffen die we vinden in de aardbodem werd geschapen? Misschien is het allebei waar.

De tweede mens, de *mannin*, de ‘vrouwelijke man’, Eva, werd niet rechtstreeks uit stof geschapen maar gevormd uit de eerste mens (Gen 2:22). Alle volgende mensen werden en worden uit het vlees van hun ouders gevormd.

In Genesis 5:1 lezen we opnieuw dat God Adam schiep *naar zijn gelijkenis*. In Genesis 5:3 lezen we dat Adam een zoon, Seth, verwekte *naar zijn, Adams, gelijkenis, naar zijn beeld*. Wij mensen zijn dus allen indirect, met van Adam geërfde eigenschappen, naar het beeld en de gelijkenis van God geschapen.

God blies de levensadem in de neusgaten van de eerste mens. Daardoor werd hij een levend wezen. Het is niet onmiddellijk duidelijk of hiermee (alleen) het natuurlijke of (ook) het geestelijke leven aan de mens werd toebedeeld. De fysieke wijze van overdracht doet vermoeden: het natuurlijke leven. Maar deze wijze paste God niet toe bij de dieren, die ook natuurlijk leven

ontvingen. Ik denk dat God bij de eerste mens met het natuurlijke tegelijk het geestelijke leven inblies.

Anders dan de dieren ontving hij een ziel én een geest, welke beide naar Gods bedoeling altijd zouden voortbestaan. Dieren hebben wel vormen van bewustzijn, die aan een ziel doen denken: intuïtie, instinct, karakter, emoties, maar ze zijn beperkt en blijven na de dood niet voortbestaan. Dieren hebben dus geen ziel, hoogstens het begin van een ziel of iets wat daarop lijkt.

De mens ontving de mogelijkheid eeuwig te leven, zolang hij van de boom des levens zou blijven eten.

Bij de zondeval (zie verder) stierf hij in geestelijke zin, dat wil zeggen, hij werd losgekoppeld van de directe omgang met God. Hij behield het natuurlijke, sterfelijke leven; zijn geest en ziel zouden na zijn dood voortbestaan, hetzij bij God, hetzij van Hem verwijderd.

Eeuwig leven volgens de Bijbel betekent eeuwig met God leven. Zonder God is de mens geestelijk dood.

In Gen 6:3 lezen wij: *‘Toen zei de HEER: ‘Mijn levensgeest mag niet voor altijd in de mens blijven.* Gods Geest woonde in de mens vanaf het moment dat hij de levensadem ontving. Op Gen 6:3 komen we later nog terug.

God gaf de mens een opdracht die heel de aarde omvatte (zie hierboven bij Gen 1:28-29). Maar Hij maakte zelf een begin door een hof in Eden aan te leggen, in het Oosten en plaatste daarin de mens die Hij gevormd had. Deze tuin was het startpunt voor de mens, een proeftuin, van waaruit hij de rest van de aarde zou kunnen cultiveren. Deze paradijselijke tuin was een fysieke aanduiding van de bijzondere plaats van omgang tussen de mens en God, een vruchtbare, door vier rivieren bevoede hof. God nam in het leven van de eerste mensen een centrale plaats in, wat gesymboliseerd werd door de boom des levens die midden in de hof stond.

God laat in deze hof allerlei bomen opkomen, begerenswaardig om te zien, waaronder de twee speciale bomen: de boom des levens en de boom van kennis van goed en kwaad.

De boom des levens symboliseert dus de aanwezigheid van

God, die het leven geeft. We komen die boom ook weer tegen in het boek Openbaring (22:2), als er een nieuwe hemel en aarde zijn.

Er is nóg een parallel. Gen 2:10 spreekt van een rivier, die voortkwam uit Eden. Een soortgelijke rivier vinden we ook terug in Op 22:1.

De rivier in Eden splitst zich in vier stromen. De rivieren Pison en Gihon zijn ons niet bekend, evenmin als de genoemde landen: respectievelijk Havila, waar het goud is, balsemhars en onyx, en het land Cusj. Ik heb op een Israëlreis een gids, Rami, een Messias belijdende jood, eens horen uitleggen dat het zou kunnen zijn dat de twee stromen in de richting van de Nijldelta gezocht zouden moeten worden, maar dat de omgeving ter plaatse door geologische bewegingen door de eeuwen heen sterk veranderd is.

We kennen wel de andere twee genoemde rivieren: de Eufraat en de Tigris. Dus weten we, aldus Rami, ook ongeveer waar de hof van Eden ongeveer gelegen heeft: het Midden-Oosten, dichtbij of misschien wel in het land en de plaats waar Jezus is geboren, heeft geleefd, heeft rondgereisd, is gestorven en begraven, is opgestaan, ten hemel gevaren en zal terugkomen. Al deze voor de mensheid zo essentiële gebeurtenissen zijn dus gecentreerd in een en hetzelfde gebied, als het ware de navel van de wereld.

God ‘neemt’ de mens en ‘zet’ hem in de hof van Eden om die te bewerken en te onderhouden. God beschikt hier nog volledig over het leven van de mens. Hij stelt Adam aan als *tuinier*. Dit is dus het oudste beroep ter wereld!

Het Hebreeuwse woord Adam betekent mens; het woord hangt samen met een ander Hebreeuws woord: Adama, dat aardbodem betekent.

God staat hem toe, beveelt hem zelfs, te eten van alle vruchten van de vruchtenbomen in de hof, inclusief de boom van het leven, maar verbiedt hem te eten van de boom van kennis van goed en kwaad. Want als je van die boom eet, zegt God, zal je zeker sterven.

Maar opgelet: nu is er voor het eerst in het scheppingsproces iets niet goed. ‘Het is niet goed dat de mens alleen is,’ zegt God (Gen 2:18). Zegt Hij dat tegen zichzelf, tegen Adam of tegen ons? Alle drie waarschijnlijk.

‘Ik zal een hulp voor hem maken die bij hem past.’ Aldus God. Je kunt hier ook vertalen: ‘Ik maak voor hem een hulp *als zijn tegenover*’ (Naardense Bijbel). Misschien geeft dit aan dat God de man een partner wilde geven zodat de twee diep in elkaars ogen zouden kijken. Intieme communicatie.

In Gen 2:19 zie je een nauwe samenwerking tussen God en de mens. God vormt de dieren, brengt ze bij de mens Adam om te zien hoe hij ze noemen zal, en zo zullen ze heten. Hier vond dus een overdracht door God plaats van gezag, welk meteen door God gerespecteerd werd. De mens kreeg alle gezag over de aarde.

Adam was aanvankelijk de enige mens en had dus geen ‘hulp die bij hem paste’. Hij moest zich, de dieren bestuderend, die in paren bestonden, eerst van de behoefte aan iemand naast zich bewust worden. En deze periode was ongetwijfeld ook bedoeld om zijn Schepper te leren kennen.

God brengt Adam in een diepe slaap, een soort anesthesie, en voert een operatie uit. God neemt van Adam een rib, in het Hebreeuws *sala*, dat ook zijde kan betekenen, en bouwt die uit tot een vrouw. God maakt dus een deel van de mens, zeg maar de helft, los en maakt daarvan een zelfstandig wezen.

In vers 24 staat, meteen daarna: ‘*Daarom* zal de man zijn vader en moeder verlaten, zich hechten aan zijn vrouw en zij zullen tot één vlees zijn.’ Deze passage is van alle tijden en wordt in het Nieuwe Testament drie keer aangehaald.

Het hier gebruikte causale woord *daarom* heeft (uiteraard) te maken met wat daar vlak vóór geschreven staat: de vrouw is uit de man genomen. Man en vrouw waren één wezen, voordat God een deel van de mens nam en ‘tot een vrouw bouwde’. In het huwelijk keren ze als het ware (in zekere zin) weer terug

naar die eenheid.

Er is hier ook een goddelijke orde, zonder twijfel evenzeer voor de man als voor de vrouw: dat de mens vader en moeder moet loslaten, dat wil zeggen volwassen worden, op eigen benen kunnen staan. Vervolgens zich hechten aan zijn partner, dat wil zeggen een verbond met haar sluiten. En tenslotte zullen ze één vlees zijn, dat wil zeggen als het ware weer één worden, dus naar geest, ziel en lichaam, de componenten waaruit de mens bestaat. Dit impliceert een eenheid op alle drie niveaus: een eenheid van geest (spirituele eenheid), een eenheid van ziel (verstand, emoties en wil), en een lichamelijke (seksuele) eenheid. Die laatste is meer dan alleen lichamenlijk en omvat ook de eerste twee, of behoort die te omvatten. Zoals we de opdracht hebben van God te houden met heel ons verstand, heel ons hart en heel onze kracht, dienen we ook onze meest naaste persoon lief te hebben zoals we onszelf liefhebben, met alles waaruit we bestaan en wat in ons is.

Adam, als man, herkent het nieuwe wezen als het spiegelbeeld van hemzelf, en noemt haar dan ook *mannin*, in het Hebreeuws *isha*, de vrouwelijke woordvorm van *man*, in het Hebreeuws *ish*.

Ze zijn naakt, niet alleen lichamenlijk, op het niveau van het lichaam, maar ook naakt in de zin van onschuldig op het gebied van de geest en de ziel. Er is een zo sterk mogelijke eenheid tussen de twee, met openheid, kwetsbaarheid en vertrouwen.

NB. God heeft dus nooit rechtstreeks een foetus of baby geschapen. Andere mensen dan Adam zijn door geboorte uit de mens geschapen. Zo heeft Hij dat gewild!

Als wat in Gen 2 staat een chronologische beschrijving is, gaf God zijn gebod aan de mens, om niet te eten van de boom van kennis, *voordat* Eva geschapen werd. Eva moet het dus van horen zeggen hebben, van Adam, tenzij God het gebod later ook afzonderlijk aan haar heeft genoemd.

In Gen 3:1 wendt de slang zich tot de vrouw, met zijn leugenachtige vraag of de mens van geen enkele boom mag eten, en zij kent het gebod heel goed. Zoals gezegd: het moet haar dus

door God zelf – hoewel het er niet staat – of door haar man verteld zijn.

Waarom richtte de slang zich tot de vrouw en niet tot de man? Omdat de vrouw relationeel sterker en gevoeliger dan de man. Dat zijn op zichzelf mooie eigenschappen, maar ze maken de vrouw tevens kwetsbaarder. De vraag kan gesteld worden: waar was Adam op dat moment met de bescherming die hij haar had moeten bieden?

Volgens Gen 2:17 luidt het gebod: *niet eten* van de boom. Volgens Gen 3:3 houdt het, aldus Eva tegen de duivel, in: *niet eten en zelfs niet aanraken*. God wil niet alleen dat we niet zondigen; Hij wil dat we ons zelfs niet naar het kwaad uitstrekken.

Genesis 3

Eva wordt dus aangesproken door de satan. Hij heeft de verschijningsvorm van een slang aangenomen. Dat Eva ertoe verleid is om God ongehoorzaam te zijn behoeft niet in twijfel te worden getrokken.

Aangenomen dat het letterlijk een slang is geweest, was het blijkens de tekst een slang die (nog) niet kroop over de aarde; pas in Gen 3:14 werd dat zijn lot.

Er is sprake is geweest van de duivel in een zichtbare gedaante met een fysiek hoorbare stem. Ook God zelf heeft met het eerste echtpaar in de hof gewandeld en gesproken. God zal toen al op die momenten een zichtbare verschijningsvorm hebben aangenomen, misschien een vorm van *Christofanie*. De Zoon, het Woord, was van meet af aan bij het scheppingsproces betrokken. Door Hem is immers alles geschapen. (Joh 1:3)

Zoals eerder is opgemerkt, is de eerste vraag die de satan aan Eva stelt al meteen leugenachtig. Zoals God *waarachtig* is, ja de Waarheid zelf, iets wat ook Jezus, die de afschaduwing van het wezen van God is, van zichzelf zegt, is zijn tegenstander de vader van de leugen.

‘Heeft God *echt* gezegd dat je van geen enkele boom in de hof mag eten?’